

lemre ne is gondoljon, csak rója egymásután a betűket. Az átírás arra kényszeríti a másolót, hogy meg is értse a szöveget, néha gondolkozzék is nehézségein. Az eredmény az lesz, hogy az a diák, aki tíz-tizenöt oldalt lemásolt a szövegből, jobban megismeri a régi író, mint az, aki két oldalt «bevágott» az irodalomtörténetből. A középiskolai irodalomtanításnak nemcsak az a célja, hogy megismertesse a diákokkal a magyar irodalmat, hanem az is, hogy bevezesse őket az irodalmi életbe. Ezt a célt szolgálják az önképzőkörök.

Mennyivel többet ér az ilyen szövegkiadás, amikor lelkiismeretes munkához szokik a diák és egy-egy író keresztül egy egész korszak gondolkodásmódjába, stílusába és eszmévilágába pillant bele, mint önképzőkörök fűzfapoézise, rossz novellái és nagyképű vagy pajtáskodó bírálatai. E sorozat legfőbb érdeme nem az a haszon, amit a kiadás tényével nyer az irodalom, hanem az a diszpozíció, ami az ifjúság lelkében marad meg, az érdeklődés az irodalom iránt, amelynek egyszer már közvetlen közelébe kerültek.

A most kiadott három füzet mindegyike érdekes szöveget tartalmaz. Iskoladramáink közül talán a piaristákéi a legfontosabbak. Pállya István és Simai Kristóf már kiadott darabjai után most Benyák Bernátét adja ki *Perényi József*. Bessenyei Jámor Szándékának fontosságát mindenki ismeri (kiadó *Várady Zoltán*), Károlyi Gáspár *Két Könyve* pedig a reformáció korát eleveníti föl. Irodalomtörténeti érdekessége nemcsak abban áll, hogy a nagy bibliafordító munkái közé tartozik, hanem abban is, hogy ugyanarra a kérdésre keres feleletet, mint Magyary közismert munkája és korábban azt meg is előzi. (Kiadó *Jablonsky Piroška*.)

E kiadások nemcsak a szakemberek figyelmét érdemlik meg, hanem a

művelt közönségét is. Aki élvezni tudja egy kor szellemét, amely egy-egy könyv sorain keresztül megelevenedik, örömét találja Károlyi Gáspár bibliai történetekkel teletűzdelt és a világ végét jósolható, komor és nemes erkölcsjavító szándékában és lelkesülhet a Jámor Szándék okfejtésén, amelyet a nyilvánvaló dolgok agyonokolásai és az olyan ember felkiáltásai tarkítanak, aki hozzászokott a süket fülekhez és az alvó, nehezen mozdítható magyarokhoz. Benyák Joas-a jó példa a primitív, erejét próbálgató drámaíróra, aki még nem tudja árnyalni hangját, ezért állandóan a leghevesebb érzések dúlnak a szereplők lelkében. Öröm nincs itt, csak ujjongás, nincs szomorúság, csak kétségbeesés.

Fábián István.

Jankovics Marcell dr. : Észak szigetei. (Concordia kiadás, Pozsony.) Útleírásokhoz ép olyan különleges tehetség kell, mint teszem azt, a drámaíráshoz. Az útleírónak nemcsak látnia kell, de mindazt, amit látott, úgy kell visszaadnia, hogy az olvasóban is ugyanazokat a benyomásokat keltse, ugyanazokat az emlékeket ébressze, mint amelyek az utazó lelkén hullámzottak át útközben. Az olvasó együtt akar utazni az útleíróval; látni is akarja a tájat, a hajót, a tengert, de egyúttal érezni is akarja, amit egy-egy kikötő, egy-egy új város látása jelenthet. Élményt keres, amelyet a saját élményévé mélyíthetne olvasás közben, a saját vágyait akarja kiélni, a saját reminiscenciáit életre kelteni.

Jankovics Marcell dr. könyve bőven ad alkalmat erre az olvasónak. Díszesen kiállított könyve egy luxusutazás leírt emlékeit tartalmazza. Az út Skóciát, az Orkney- és a Faröerszigeteket, Islandot, a Spitzbergákat, a Lofotokat és Norvégiát érintette. Gyönyörű út, amely ezernyi látnivalóval szolgált és ezernyi szépet kelt életre az olvasóban is. Jankovics dr.

azonban a műkedvelő-író túlbuzgóságával halmozza egyre-másra irodalmi emlékeit, túlsokat idéz, nem is mindig a legszerencsésebben s ezzel elébe is áll itt-ott az olvasónak, hogy kedvére élvezhesse az olvasottakat. Ahol azonban csak az utazás eseményeit jegyzi le, igaz örömet tud szegezni.

A pompásan kiállított könyv fényképei gyönyörűek. m—gy.

Richard Halliburton : Üres zsebbel a világ körül. (Dante kiadás.) Halliburton, a princetoni egyetem diákja, tanulmányai végeztével földkörüli útra határozza el magát. Szülei ugyan vizsgaajándékként egy világgörüli luxusutazást ajánlanak föl neki, de ő nem vágyott efféle «prózai» dologra. Mivel az amerikai kollégiumi diák maga tartozik bebútorozni intézeti hálószobáját és tanulmányai végeztével el szokta adni bútorait, Halliburton is így cselekedett és szobatársával együtt közönséges matrózként áll be egy teherhajóra, amely New-Yorkból Hamburgba indul.

A fiatalság elpusztíthatatlan optimizmusával, vakmerőségével és jókedvével vágnak neki az ismeretlen nagyvilágnak. Poggyászuk két darab egykilós hátizsák és egy-egy kerékpár, amelyet a matrózkodással keresett tizenöt dollárból vásárolnak. Faluról-falura gurulnak nyugatnak, szívük a Matterhorn felé húzza őket, amelynek megmászásáról diákkoruk óta álmodoztak és eladják a bicikliket, hogy a vezetőknek szükséges pénzt előteremtsék. Felszerelésük egy-egy fogkefe és borotválkozókészülék, de akaratum előtt nincs akadály és a szerencse is minduntalan újabb és újabb kegyben részesíti őket.

Párizsban elválnak és innen Halliburton egyedül folytatja útját. Végigbarangolja a régi francia kastélyokat, egy éjszakát tölt a korai középkor ittfelejtett városában, Carcassoneban,

télvíz idején fölszamaragol a világ legkisebb köztársaságába, Andorrába s onnan, a Pyreneusokon át, Spanyolországba, ahol diákos vakmerőséggel több tucat fényképet készít Gibraltár féltve őrzött erődeiről is.

Útjának érdekesebb része Egyiptomon át Indiába s onnan Kínán, Mandzsurián át Japánba, majd Amerikába vezet. Mindent, ami figyelemre méltó, megszemlél és elfogulatlanul, hogy ne mondjam «smokkság» nélkül ír le. Nehéz, életveszélyes kalandokon töri keresztül magát, a hajókon matrózként szolgál, a vonatokon fizetés nélkül, a kalauzokat kerülgetve «dög», de többször veszi igénybe gazdag amerikaiak vendégszeretetét. Költségeinek legnagyobb részét mégis az útleírásaiért kapott honoráriumokból fedezi. Nem a Cook-ék szervezett útvonalain halad, hanem dzsungeleken verekszi át magát. Élményt keres és talál is bőven, nem tér ki a veszedelmek elől és az egyetlen, amivel dicsekszik, a szerencséje, amely csakugyan nem hagyja el soha.

Benareszben megmutatja nekünk a *Tadz Mahall*, ezt a tündéri síremléket, amelyet a tébolyodott Jehan sah épített Matumaz Mahal császárnő emlékére, akinek szépségét és tökéletességét örökíti meg ez az épület; leírja *Szrinagart*, Délázsia velencéjét és *Salimar* csodakertjét a Kasmir völgyében. Fölmegy a Himalájába, *Ladakh*ba, amely a világ legmagasabb lakott területe és a többférjűség hazája, majd Sziám dzsungeleibe hatol, hogy megnézhesse a feledésbe ment *Khymerek* hajdani fővárosának tizenöt négyzetmérföldnyi területen álló romjait: *Angkort*. Csodákat ír erről az elpusztult fővárosról és templomáról, az *Angkor Val*-ről, amely modern archeológusok szerint is «a legsodálatosabb archeológikus lelet a világon». Ma — és talán mindörökké — az emberi kéz emelte legfenségesebb emlékmű.

Legvakmerőbb vállalkozása kétség-